

Vo uva vira okara

Fiki *Fiki* katari vira tava vaiinti naarama. Vira tava qakaaka tava voqaara vaivaro noqi naivaro kaaqa voqaara hiakaama i vaira. *Fiki* tava hiqike hini vaaka ne, hini aurumake naantiara ne variara.

Iutaa Haaru Isareriva vira vo autu Iekopiva qorainti vainti 12navu vatatoraqihauro vovano Iutaava vaura. Iutaara ankuvano Iutaa vataini variqi vumanta vikara Iutaa vaiinti nahentive ti vaura. Romeni vatanaaka Iutaa vataqaa raqiki vau entara vika Iutaa vatarara Iutiave ti vaura. Maa entara Eparahaamira anku ekaa vikara Iutaa vaiinti nahentive, Isareri vaiinti nahentive, ti variara.

Iutaa maara naavu (synagogue) Ihuva vataini vau entara Iutia vataini vo vatuka vo vatukaqi Iutaa maara naavu vo vaura. Vika 7 entaqaa ruvaaqumavi Kotira uva kaara nti, vira uva okara vaiinti nahenti tiva nimi, Kotira aareha vira autu tuaherake vaura. Vi entara vi naavuva kia Iutia vatainiqai vaura. Iutaa vaiinti nahenti katu vare vi anunaini vi naavuva voqi voqi vaura. Mintima vauvaro Poruva airi enta vi naavuraqi vi aniharo Iutaa vika naane Karaitira uva tiva nimi vaura. (Kaiqa Varora 14:1) Maa entaravata Iutaa maara naavu vo vataini vo vataini vairo.

Kaupititira (Matiu 13:33, 16:12; 1 Korinti 5:6-8; Karesia 5:9) Kaupititira viraqohai mpereti autuarama. Qamaa kaupititira voqaara *porihi/voruhi* vataakero tuqantaakero vataivaro *porihi/voruhi* ntereharo noqa viro. Noqa vivaro vira varakero unta kaivaro itaviro koqemaviro vairo.

Kaupititira inaaraiqaqai vatairaro homa *porihi/voruhi* airitahaa noqa vuanaro. Virara iriharo Ihuva uva tuqantaakero tiharo, Parisi vaiintinavuvata Satusi vaiintinavuvata vika kaupititira voqaara variavo. Nenavu vikara rauriha variate, tura. (Matiu 16:5-12)

Kotira Naavu (Temple) Kotira Naavuvano Ieruharemini vaura. Vi naavuva vaunaini Iutaa vika vo ovata vo ovata neha vo *ofaa* vo *ofaa* Kotira iha quara amite vaura.

Iutaa vatanaakaqaima vi naavuva vaunaini ho oru vauva vaumanta vika vo vatanaaka qioqama tomanta vika vi naavura niaraihai ani ruvaaqumavi vaura.

Ihuva vataini vau entara Herotiva kaqato naavuva Kotira Naavuvano vaura.

Naavu vira avutaqi Kotira turuarave tunaini vauvaro Kotira kaiqa vara amito vaiintiva qiata vaiinti vivaqaima vo ihi vo ihi vohaa tataaqaima viraqi oriqetora.

Vi naavuraqi tavuna nora hiritova vauvaro kaankuka voqaara vi *rumura* rairakero vaura. Ihuva qutu vuvavo vi tavunava virihairo nai qunahiqi tuviro muani ekaa

muntuvi taiqa kora. (Matiu 27:51; Maaki 15:38; Ruki 23:45)

Vira qunahi vuva tinavu humiqero tiharo,
Vaiinti nahenti Ihurara quqaave tika
Kotira aaqanto vi aarara Kotiva qantua
keroma vataivo, tiro.

Maara enta Kotiva kauquru hini kauquni
vohaiqa enta kaiqa varaqiro viharo ekaa
haika autu vuru taiqa kero. Vuru taiqa
kerora tiro, vira qararaa 7 entaqaa kia kaiqa
vararaitiro, nora auraara vaurave, tura.
(Okara 2:2)

Qaiqaa Kotira vukuqi tiharo,
Vo uiki vo uiki *nampa* 7 entara Kotira entave
tiate. Ne kauquru hini kauquni vohaiqa
entaaqaa vaiha nenta kaiqa varaqi viha
nenta kaiqa taiqake *nampa* 7 entaaqaa te
Noravano ni Variqavano variainarara
irihama auraara variate, tura. (Katu
Varora 20:8-10)

Kotiva minti turara ti, Iutaa nora vaiinti vika
vi entara irihama vika nai irike airi uva
voqavata tiva vatora. Vovano vika uva
raqakovaro vika arara voqamakero
itomanta vaura.

Vika okara mintima vauvaro Ihuva anirero
Maara Entaaqaa aiha vuka vo vaiinti vo
vaiinti kogema kora. (Maaki 1:21-27,
29-31, 3:1-6; Ruki 13:10-17, 14:1-6; Ioni
5:1-9, 9:1-14)

Ihuva tiharo, Ti Vataini Vatatai Vaiintika ti
noraiqama kaimanta te Maara Entaaqaa
raqiki vauraukara ti, te homa vi
entaraqaa tenta varaataaina kaiqara

vararerave, tura. (Maaki 2:28)

Maara okara tu vaiintika

Maara okara tu vaiintika vika Kotiva Mosira amu uvara Iutaa vaiinti nahenti tiya nimi vaura. Vi entara kia vuku ruqutuaina *maasiniva* vau entara vi vaiintinavuka Kotira vukuqi taveha qaraaka vuku kauquqohai autuke vaura.

Maara okara tu vaiintika airitahaa unaqaraqama keha Kotira kaiqa vare vaurara tiro, Ihuva vikaqaa uva vatora. (Matiu 23)

Manaa (Ioni 6:31,49; Hiparu 9:4; Qoqaiqama Kora 2:17) Haaru Isareri vatanaaka Isipiqihai ruqemake 40 ihicara qumina vata kia karavata vaunaini ni vaura. Vi entara Kotiva vika kara nimura. Vi karara vira autu *manaave* tura. Vi karava naaruvaihairo ekaa enta vataqaa hiqintiro Maara Entaqaqai kia hiqinti vaura. *Mana* avano vataqaa hiqintumanta vaiinti nahenti vira oru nuntu keha ne vaura. (Katu Varora 16:13-36)

Naavu

Iutia vatanaaka naavu vaireva, kia tinavu naavu voqaara vaura. Mini kia nora aaqu ntunaini vika naavu kaqake naavu qiata tanuqamake autuke vatora. Naavu qiata mintima vaumantara ti, vika homa naavuqaa vaarinteha vaura.

(Maaki 2:4; Kaiqa Varora 10:9)

Parasi vaiinti

Parasi vaiinti vika Iutaa avutaqi vaumanta qaqi vaiinti nahenti vikara nora vaiintive ti vaura. Vika maara okara ti vau

vaiintika vohaa vaiha kaiqa varora. Vika kankomake Kotiva Mosirara tivato uvara iri vauka vaiinti nahenti tiva nimiha vi uvara iriqi vuata ti vaura. Minti tiva nimihavata, vika náí irike vato uvaravata vaiinti nahenti tiva nimi vaura. Vikaqihai airitahaa náí mahuta tivakeha tenavuaqi koqe vaiintima vauro ti vaura. Vika unaqaraqamake tenavu Kotira uva iri vauraukave tivakeha, vaiinti nahenti nivuqaa koqemake niha vika tauvaqaini qoraqama nimiteraraqai iri vaura.

(Matiu 23:13-19; Ruki 7:39, 11:42-43, 18:9)

Vi vaiintika Ihura aruke aarara rantaqi vi vaura. (Maaki 3:6)

Sameria Iutia vata vauvaro Sameria vata vira tataaqa vaura. Sameria vatanaaka vika kia Iutaa taraukama vaura. Vika vo vatanaa nahenti oru vare ani vare iha hampi vaukama vaura. Mintima vaumanta Iutaa tarauka Sameria vatanaaka qoririma nimitora.

Sataaniva

Sataaniva vaana avuhainaavama vairo.

Viva Kotira naavutaavama vairo.

Ihava Sataanirara ti navutaavave tiro

(Matiu 13:39)

Viva vaiinti aruke vaivave (Ioni 8:44)

Viva una uvaqai ti vaivave (Ioni 8:44)

Viva vaiinti taiqa kareva auti vairo (1 Pitaa 5:8)

Ne Sataanira vataake kempukaiqamake raquqi vivaro viva ni mini kero aiku aututero kantama vuanaro. (Iemi 4:7)

Satuisi vaiinti Satusi vaiinti vika Iutaa avutaqi vaumanta vaiinti nahenti vikara

nora vaiintive ti vaura. Vika airi monu vate vauka vaiha vika airitahaa Iutaa Kanasoruqi vaura. Vika vataini vau haikarara noraiqaake iriha kia Kotirara noraiqaake iri vaura. Vika tiha, Vaiintivano qutu viro kia qaiqaa ho himpuanarove, ti vaura. (Maaki 12:18) Vika vo vaka vo vaka Parasi hampata tiriroriha vaura. (Kaiqa Varora 23:6-7)

Takisi vare vau vaiintika

Takisi vare vau vaiintika vika Iutaa vaiinti vaiha oru Romeni vatanaaka kaiqa vara nimate vauka vaura. Vi entara Romeni vika Iutaa vatanaaka naatarake vikaqaa raqiki vaumanta *takisi* vare vau vaiintika Romeni vika kaiqa vara nimate vaumantara ti, Iutaa vika vikara tiha, Ne tinavu navutaaka kaiqa vare variakama variavo, tivake vika qoririma nimate vaura.

Takisi vare vau vaiintika airitahaa tiha, Voqavata monu timiate, tivakeha qumina voka monu vare vaura. Vika *takisi* varakeha hini Kamaanira ami hini vika nai varora. (Ruki 19:1-9)

Uaini tava Iutaa vika nai naahoqi *uaini* uti vaura. Vika *uaini* naaqunta ututovaro qampiqeharo kairiqaa uri viharo tava ire vaura. Koqemakero tava iraarire ti, kopi kaara hiqaantemake, vira kaaravata hiqe vaura. Vira tava hiqike tatike nora viraqohai *uaini* namari auti vaura.

Vaata toqaara

Iutaa vika okara mintimama vairo: Qorainti vainti vo vatatairaro 8 enta aitarairaro vira vaata toqama amitaanarove. Kotiva

Eparahaamirara minti turara ti, Iutaa vika vi uvara iriqi vi vaura. (Okara 17:9-14)
Mintimake toqakaaina vaiintira viraraqai vika Iutaa vaiintive ti vaura. Vo vatanaaka Iutaa vikara tiha, Vika vaata toqakaakave, ti vaura.
Poruva Karesia vatanaakara tiharo, Vaata toqake vai okaravave, kia vaata toqake vai okaravave, vi okarava qumina haikaqaima vairo. Tinavu avu aato muntukavano qaraakaiqama vuaina okarava, vi okaravama nora haikama vaivo, tura. (Karesia 6:15)

Kotira Uva
The New Testament and portions of the Old
Testament in the North Tairora Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen na sampela hap Olpela Testamen
long tokples Tairora long Niugini

copyright © 1979, 1994, 2005, 2008, 2009, 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tairora

Dialect: North Tairora

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2021-05-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Mar 2026 from source files dated 12 Dec 2025

909b265f-c886-56ae-b943-fdc12fe46c5e